

МЕДИЧНА ОСВІТА

DOI: 10.21802/artm.2019.3.11.82.

УДК 371.315+371.322+378.147.88

КОМПЕТЕНТНІСТНИЙ ПІДХІД У ВИКЛАДАННІ ВНУТРІШНЬОЇ МЕДИЦИНИ

М.О. Вацеба

*Івано-Франківський національний медичний університет,
кафедра внутрішньої медицини №2 та медсестринства, м. Івано-Франківськ, Україна,
ORCID ID: 0000-0001-7070-1740, e-mail: maryanadoc@gmail.com*

Резюме. Статтю присвячено проблемі компетентного викладання внутрішньої медицини у студентів ДВНЗ «Івано-Франківський національний медичний університет». У статті визначаються й обґрунтовуються теоретичні основи та практичні шляхи формування професійної компетентності майбутніх лікарів в умовах сучасної освіти. Зазначається, що для успішного формування професійної компетентності необхідне наступне: формування світогляду та спрямованості особистості, на основі яких відбувається засвоєння студентами знань й умінь; розвиток професійних здібностей у контексті набуття педагогічного досвіду; індивідуально-диференційований підхід у навчальному процесі. У роботі зазначено, що становлення особистості майбутнього фахівця, його професійної спрямованості не може відбуватися стихійно, цей процес вимагає наполегливої праці всіх викладачів. Успіх забезпечується точним знанням цілей та завдань виховання, урахуванням закономірностей, які визначають формування поглядів, переконань, культурних цінностей особистості, вибором ефективних методів і засобів навчання та виховання. Сучасна освіта спрямована на формування молодого фахівця, що не тільки володіє певною сукупністю знань, а і є творчою та комунікабельною особистістю. Таким хочуть бачити розвинені суспільства молоде покоління – носієм загальнолюдських цінностей, здатним до саморозвитку і самовдосконалення. У професійному розвитку провідним фактором є реалізація компетентнісного підходу. Компетентність фахівця дозволяє мобільно змінювати професійну діяльність за умов динамічного розвитку суспільства, втілення реформ професійної галузі.

Ключові слова: внутрішня медицина, компетентність, комунікація, знання.

Вступ. Останніми десятиліттями спостерігається тенденція до пов'язування людьми свого професійного становлення і росту з вищою освітою. Вища освіта та її якість все частіше розглядається як необхідна умова успішності та досягнення бажаного рівня життя як окремої особи, так і позитивного розвитку загалом, як один із чинників прогресу економіки і суспільства. Якість підготовки випускника медичного вузу залежить від багатьох чинників: професіоналізму викладачів, мотивації навчання, мотивації педагогічної праці, методичного забезпечення навчального процесу, сучасних технологій навчання, системи контролю знань, організації навчально-дослідницької роботи студентів як невід'ємної частини освітнього процесу, індивідуальних завдань і наукових проєктів з елементами досліджень, участі у модернізації навчально-лабораторної бази медичного університету [1]. Першочерговим напрямком модернізації системи медичної освіти стає підвищення якості підготовки медичних кадрів, а також підвищення професійного рівня викладачів, розвитку їх професійної компетентності в умовах вищого навчального закладу відповідно до вимог, цілей і завдань національної освіти як складової європейського освітнього простору. Нині актуальним у сфері вищої освіти є компетентнісний підхід, який спрямований на перехід від теоретичних знань до фахової компетентності [2]. Для впровадження даного підходу у навчальний процес вищої медичної школи важливи-

ми є обізнаність та вміння педагогічних працівників бути професійно та педагогічно компетентними.

Формування у студентів на практичних заняттях із внутрішньої медицини компетентнісних та комунікативних навичок і умінь, готовності до тактовного психологічного спілкування з пацієнтами шляхом клінічного розбору хворого, для успішного проведення лікувально-діагностичних програм.

Зміст поняття "компетентність" у словнику іншомовних слів (від лат. *competentis* – належний, відповідний) трактується як проінформованість, обізнаність, авторитетність. Компетенція (лат. *Competentia*, від *competente* – взаємопрагну, відповідаю, підходжу) – коло повноважень якої-небудь організації, установи, особи; коло питань, у яких дана особа має певні повноваження, знання та досвід [3].

У словнику "Професійна освіта" компетентність визначена як сукупність знань й умінь, необхідних для ефективної професійної діяльності: вміння аналізувати, передбачати наслідки професійної діяльності, використовувати інформацію [4].

Компетенція відповідно до Європейського контексту включає в себе знання і розуміння (теоретичні знання академічної області, здатність знати і розуміти), знання як діяти (практичне й оперативне застосування знань до конкретних ситуацій), знання як бути (цінності як невід'ємна частина способу сприйняття й життя з іншими в соціальному контексті). Компетентнісний підхід, виходячи із Націо-

нального освітнього глосарію [5], є ключовим методологічним інструментом реалізації цілей Болонського процесу та за своєю сутністю є студенторієнтованим. Експерти Ради Європи вказують на цілу низку компетенцій, якими повинен оволодіти випускник вищого навчального закладу: соціальні, комунікаційні, інформаційні, навчальні. Навчальні компетенції визначають необхідність освіти впродовж усього життя і лежать в основі безперервної професійної освіти, що особливо важливо для фахівців медичної сфери, покладені в основу кваліфікації випускника, відображені в освітньо-кваліфікаційній характеристиці, що визначає готовність до майбутньої професійної діяльності.

Забезпечення компетентнісного підходу потребує системи методично оформленого навчального матеріалу. Важливим при цьому є визначення мети і змісту навчання; забезпечення умов для реалізації освітнього процесу; створення ефективної організації навчання та нових технологій навчання. Застосування системного, діяльнісного та особистісно орієнтованого підходу до підготовки майбутнього медика є важливою складовою в організації освітнього процесу. Такий підхід зумовлює необхідність побудови навчального процесу як активної навчально-пізнавальної діяльності студента [6].

Виходячи з цього, завданням науково-педагогічних працівників вищих медичних навчальних закладів та факультетів є надання студентам системи інтегрованих фундаментальних та клінічних знань, вмінь, навичок, мислення з метою формування в них адаптаційних здатностей до професії лікаря. Методологічною основою вищої медичної освіти має бути компетентнісний підхід, при якому компетентність трактується як одна з важливих характеристик особистості, відповідності людини посаді, яку вона займає.

Мета медичної освіти з точки зору компетентнісного підходу полягає в наступному: навчити вчитися або навчити вирішувати проблеми у сфері навчальної діяльності, в тому числі визначати мету пізнавальної діяльності; вибирати необхідні джерела інформації; знаходити оптимальні способи досягати поставленої мети; оцінювати отримані результати; організувати свою діяльність; співпрацювати з іншими студентами; навчити орієнтуватися у світі духовних цінностей; навчити вирішувати проблеми, пов'язані з реалізацією певних соціальних ролей (громадянина, члена сім'ї тощо); вирішувати аналітичні проблеми (екологічні, політичні, міжкультурні).

Клініко-діагностичні методики вивчення внутрішньої медицини посідають чільне місце у діагностичному процесі, контролі за перебігом хвороби, ефективності лікування. Тому клінічна, лабораторна ерудиція, компетентність особливо важливі в роботі практичного лікаря. Формування такої ерудиції започатковується при вивченні внутрішньої медицини. На прикладі викладення тем ми прагнемо показати наше бачення способів формування у студента-медика предметно-фахової компетентності.

Впровадження компетентнісного підходу у вищій медичній школі є одним із важливих та актуальних положень оновлення змісту вищої медичної освіти. Професіоналізм, ділові якості, кар'єрне просування є підсумком роботи вищого навчального закладу у підготовці фахівців-медиків. Перспективність компетентнісного підходу полягає в тому, що він дає можливість підготувати випускника до майбутньої професійної діяльності та потребує відповідну високу фахову, педагогічну компетентність викладача. При підготовці майбутніх фахівців медичної галузі необхідно вивчити потреби і запити роботодавців на фахівців у майбутній реформованій медицині.

Висновки. Запровадження компетентнісного підходу в освітній процес є важливим завданням сучасної освіти. Він передбачає спрямованість освітнього процесу на формування і розвиток ключових компетенцій особистості, сприяє формуванню здатності самостійно вирішувати професійні проблеми різної складності на основі отриманих знань та власного досвіду, розглядати перешкоди як стимул до подальшого розвитку.

Компетентнісний підхід нині став загальносуспільним явищем і претендує на роль нової концептуальної основи, на якій повинна проводитися підготовка фахівців. Адже сутність компетентнісного підходу полягає не стільки в інформуванні людини, що навчається, скільки в здатності навчити її вирішувати проблеми, які можуть виникнути як у професійному, так і повсякденному житті. Тому важливим завданням сучасної освіти є формування у майбутніх фахівців здатності самостійно вирішувати проблеми різної складності на основі отриманих знань та власного досвіду, а також критично мислити, уміти адаптуватися до умов мінливого світу. А цьому сприяє поєднання навчального процесу з професійною практикою.

References:

1. Zaporozhan VM. Innovatsiini pidkhody do pidhotovky suchasnoho likaria. Medychna osvita. 2014; 2:38-40.
2. Shinkaruk-Dykovytska MM, Poberezhna HM, Fedyk TV, Kovalchuk LO. Kompetentnisnyi pidkhid ta formuvannia kluchov ykh kompetentnostei v pidhotovtsi studentiv vyshchyykh navchalnykh medychnykh zakladiv. Visnyk Vinnytskoho natsionalnoho medychnoho universytetu. 2017; 1(2):319-323.
3. Morozov SM, Shkaraputa LM. Slovyk inshomovnykh sliv. K.: Nauk. Dumka; 2000. P.680.
4. Honcharenko SI. Profesiina osvita: slovyk. K.; 2000. P.380.
5. Rozhko MM, Ersteniuk HM, Kapetchuk VV. Kompetentnisnyi pidkhid u pidhotovtsi studentiv-medykiv. Medychna osvita. 2016; 2:102.
6. Kyrychok VA. Kompetentnisnyi pidkhid do orhantzatsii samostiinoi roboty studentiv vyshchyykh medychnykh (farmatsevtichnykh) navchalnykh zakladiv. Visnyk pislidyplomnoi osvity. 2016; 1:66-75.

УДК 371.315+371.322+378.147.88

**КОМПЕТЕНТНОСТНЫЙ ПОДХОД В
ПРЕПОДАВАНИИ ВНУТРЕННЕЙ МЕДИЦИНЫ**

М.О. Вацеба

*Ивано-Франковский национальный медицинский университет, кафедра внутренней медицины №2 и медсестринства, м. Ивано-Франковск, Украина,
ORCID ID: 0000-0001-7070-174,
e-mail: maryanadoc@gmail.com*

Резюме. Статья посвящена проблеме компетентного преподавания внутренней медицины у студентов ДВНЗ «Ивано-Франковский национальный медицинский университет». В статье определяются и обосновываются теоретические основы и практические пути формирования профессиональной компетентности будущих врачей в условиях современного образования. Отмечается, что для успешного формирования профессиональной компетентности необходимо следующее: формирование мировоззрения и направленности личности, на основе которых происходит усвоение студентами знаний и умений; развитие профессиональных способностей в контексте обретения педагогического опыта; индивидуально-дифференцированный подход в учебном процессе. В работе отмечено, что становление личности будущего специалиста, его профессиональной направленности не может происходить стихийно, этот процесс требует упорного труда всех преподавателей. Успех обеспечивается точным знанием целей и задач воспитания, учетом закономерностей, которые определяют формирование взглядов, убеждений, культурных ценностей личности, выбором эффективных методов и средств обучения и воспитания. Современное образование направлено на формирование молодого специалиста, что не только обладает определенной совокупностью знаний, но и является творческой и коммуникабельной личностью. Таким хотят видеть развитые общества молодое поколение – носителем общечеловеческих ценностей, способным к саморазвитию и самосовершенствованию. В профессиональном развитии ведущим фактором является реализация компетентного подхода. Компетентность специалиста позволяет мобильно менять профессиональную деятельность в условиях динамичного развития общества, проведения реформ профессиональной области.

Ключевые слова: внутренняя медицина, компетентность, коммуникация, знания.

UDC 371.315+371.322+378.147.88

**COMPETENCE APPROACH IN INTERNAL
MEDICINE TEACHING**

M.O. Vatsaba

*Ivan Frankivsk National Medical University, Department of Internal Medicine №2 and Nursing, Ivano-Frankivsk, Ukraine,
ORCID ID: 0000-0001-7070-1740,
e-mail: maryanadoc@gmail.com*

Abstract. The article is devoted to the problem of competent teaching of internal medicine at Ivano-Frankivsk National Medical University. The article defines and substantiates the theoretical foundations and practical ways of forming the professional competence of future physicians in the conditions of modern education. It is noted that for successful formation of professional competence, outlook formation and personality orientation on the basis of which students learn the knowledge and skills; development of professional abilities in the context of acquiring pedagogical experience; individually-differentiated approach in the educational process are required. The paper states that the formation of the personality of the future specialist, his professional orientation can not occur spontaneously, this process requires the hard work of all teachers. Success is ensured by accurate knowledge of the goals and objectives of education, taking into account the laws that determine the formation of views, beliefs, cultural values of the individual, the choice of effective methods and means of education. Clinical and diagnostic methods for the study of internal medicine play a key role in the diagnostic process, control over the course of the disease, and the effectiveness of treatment. Therefore, clinical, laboratory erudition, competence are especially important in the work of a practitioner. The formation of such erudition begins with the study of internal medicine. On the example of the presentation of the topics, we seek to demonstrate our vision of how to form a student-physician subject-specific competence. Modern education is aimed at forming a young specialist who not only possesses a certain set of knowledge, but is also a creative and communicative person. In professional development, the leading factor is the implementation of a competence approach. The competence of a specialist allows to change professional activity in the conditions of dynamic development of society, the implementation of reforms in the professional sector. The introduction of a competence approach in the educational process is an important task of modern education. It presupposes the orientation of the educational process to the formation and development of key competences of the individual, promotes the formation of the ability to independently solve professional problems of varying complexity based on knowledge and experience, consider obstacles for further development. Competence approach has now become a public phenomenon and claims to be the role of a new conceptual framework, which should be the training of specialists. After all, the essence of a competence approach is not so much in informing the person being trained as in the ability to teach it to solve problems that may arise in both professional and everyday life. Therefore, an important task of modern education is the ability of future specialists to independently solve problems of various complexity based on their knowledge and their own experience, as well as think critically, be able to adapt to the changing world. And this is facilitated by the combination of educational process with professional practice.

Keywords: internal medicine, competence, communication, knowledge.

Стаття надійшла в редакцію 11.06.2019 р.